

Focus. Evaluatie pilot bodycams Politie Eenheid Amsterdam 2017-2018 (2019).
S. Flight (Sander Flight Onderzoek & Advies)
Politiewetenschap 93A

Thema: 1.9 Toezicht en handhaving

Doelstelling

De doelstelling van dit onderzoek is een systematische evaluatie van de proeftuin in Eenheid Amsterdam waar bodycams ingevoerd zijn in de politiepraktijk met als doel om het veiligheidsgevoel van politieambtenaren in de basispolitiezorg te vergroten en het geweld tegen politieambtenaren te verminderen.

Central onderzoeksvraag:

Welke effecten hebben bodycams gehad tijdens de pilot in de Eenheid Amsterdam 2017-2018 in het veiligheidsgevoel van en het verminderen van het geweld tegen politieambtenaren in de basispolitiezorg?

Methoden van onderzoek

- enquêtes;
- registraties;
- logfiles;
- interviews
- observaties

Samenvatting

Dit rapport gaat over een pilot met circa honderd bodycams uitgevoerd in de Eenheid Amsterdam. De pilot is één van de ruim dertig 'proeftuinen' in heel Nederland bedoeld om uit te vinden of bodycams aan de standaarduitrusting moet worden toegevoegd. Elke proeftuin heeft een eigen doel: in de Eenheid Amsterdam was het doel het vergroten van het veiligheidsgevoel van politieambtenaren in de basispolitiezorg (assistentieverzoeken en solo-surveillance). Een nevendoeel was het verminderen van geweld tegen politieambtenaren. De evaluatie is opgezet volgens de kwaliteitseisen die aan dit soort onderzoek kunnen worden gesteld: een Randomized Controlled Trial, inclusief aandacht voor mechanismen en contexten. Er zijn ruim duizend enquêtes geanalyseerd, aangevuld met ongeveer honderd diepte-interviews. Daarnaast zijn interne registraties van geweldsincidenten gebruikt, evenals logfiles over het gebruik van de bodycams en het aantal gemaakte opnames.

Het gevoel van veiligheid van de politieambtenaren in de teams met bodycams – de experimentele groep – bleek na afloop iets beter dan voor ingebruikname. Niet in het algemeen, maar wel als specifiek werd gevraagd naar de ontwikkeling in de afgelopen drie maanden. In de teams zonder bodycams – de controlegroep – bleef het veiligheidsgevoel onveranderd. Bij inzoomen op persoonsniveau ontstaat een duidelijker effect: hoe vaker de bodycam werd gebruikt, hoe groter het effect op het veiligheidsgevoel. Van de politieambtenaren die vaak een bodycam droegen zei vijftien procent zich (veel) veiliger te voelen dan drie maanden eerder. Diepte-interviews vullen het cijfermatige beeld aanmerkelijk aan.

Geweld tegen politieambtenaren is in de teams met bodycams significant afgenomen. Dat blijkt bij de indicatoren: lastig gedrag, serieuze bedreigingen en lichamelijke agressie. Bij serieuze bedreiging, bijvoorbeeld, daalde het percentage slachtoffers van 74% naar 57%. Politieambtenaren zelf blijken te denken dat het effect van de bodycam zich vooral voordoet aan de kant van de burger en niet bij henzelf. Zij denken dat burgers minder agressief worden, maar dat zij zelf hun gedrag niet zullen aanpassen. Wel denkt de helft van de politieambtenaren

dat met bodycams heeft gewerkt dat dergelijke agenten professioneler zullen handelen. Waarschijnlijk is het gevonden effect op de veiligheid en de ervaren veiligheid een combinatie van 'bravere burgers' en 'professionelere politie'.

In het onderzoek is ook gekeken hoe vaak er opnames zijn gemaakt en gebruikt (en waarvoor). Het rapport gaat er op beschrijvende wijze op in. Generaliseerbare conclusies kunnen er echter niet op worden gebaseerd, omdat het maken en gebruiken van opnames in deze pilot in de Eenheid Amsterdam zo min mogelijk is gestimuleerd vanuit de leiding. Opnames mochten alleen bij hoge uitzondering worden gebruikt en alleen voor opsporing, interne onderzoeken of het afhandelen van klachten. Die boodschap is duidelijk doorgedrongen tot op de werkvloer zodat er relatief weinig opnames zijn gemaakt en nauwelijks opnames zijn gebruikt. Veel politieambtenaren vinden dit een gemiste kans en geven met name aan hoe waardevol opnames kunnen zijn voor evaluatie van eigen optreden of voor coaching en training. Bij een ander beleidskader zouden waarschijnlijk veel vaker opnames zijn gemaakt en gebruikt.

Op de vraag of op basis van deze pilot zou moeten worden besloten de bodycam 'uit te rollen' naar andere eenheden geeft dit onderzoek geen antwoord. Het onderzoek gaat uitsluitend in op het preventieve mechanisme van bodycams: over de mogelijke waarde van live meekijken of het gebruik van opnames achteraf kunnen geen conclusies worden getrokken.